

**«Кемел кәсіби даму
орталығы»**

**«Kemel kasibi damu
ortalygy LTD»**

**«Сынып жетекшісінің кәсіби қызметі: заманауи тәсілдер мен
практикалық құралдар»**

біліктілікті арттыру курсының

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Сағат саны: 80 ак.сағ.

Алматы 2026

1. Жалпы ережелер

Курс аннотациясы

Біліктілікті арттыру бағдарламасы жалпы орта білім беру ұйымдарының сынып жетекшілеріне арналған және қазіргі жағдайларда тәрбиелік жұмысты тиімді ұйымдастыру, білім алушыларды сүйемелдеу және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимыл жасау үшін қажетті кәсіби құзыреттерді дамытуға бағытталған.

Курс сынып жетекшісінің қызметіндегі заманауи тәсілдерді меңгеруге бағдарланған, оның ішінде тәрбиелік жұмысты жоспарлау және іске асыру, сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру, тәуекелдердің алдын алу және білім алушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері қамтылады. Сынып жетекшісінің практикалық жұмыс құралдарына, ата-аналармен өзара іс-қимылдың заманауи нысандарына, сондай-ақ тәрбиелік қызметте цифрлық ресурстарды пайдалануға ерекше назар аударылады.

Оқыту барысында тыңдаушылар педагогикалық жағдайларды талдайды, практикалық кейстермен жұмыс істейді, тәрбиелік жұмыс жоспарларын, сынып сағаттарының сценарийлерін және білім алушыларды жеке сүйемелдеуге арналған шешімдерді әзірлейді. Бағдарлама кәсіби рефлексияны дамытуға, коммуникативтік дағдыларды нығайтуға және сынып жетекшісінің қызмет тиімділігін арттыруға ықпал етеді.

Курсты іске асыру сыныптағы тәрбиелік жұмыстың сапасын арттыруға, білім алушыларды сүйемелдеуге кешенді тәсілді қамтамасыз етуге және білім беру жүйесінің заманауи талаптарына сәйкес сынып жетекшілерінің кәсіби өсуі үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның өзектілігі

Бағдарламаның өзектілігі әлеуметтік өзгерістер, білім беру ортасының цифрлануы және білім алушыларды сүйемелдеу міндеттерінің күрделенуі жағдайында мектептің тәрбиелік жұмыс жүйесінде сынып жетекшісінің рөлінің артуымен айқындалады. Қазіргі заманғы сынып жетекшісі тек үйлестіруші және ұйымдастырушылық функцияларды ғана емес, сонымен қатар білім алушыларды тәрбиелік, профилактикалық және әлеуметтік-педагогикалық тұрғыда сүйемелдеуді жүзеге асырады.

Практика көрсеткендей, сынып жетекшілері бірқатар күрделі міндеттерді шешуге тап болады: сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру, қақтығыстардың, буллингтің және деструктивті мінез-құлықтың алдын алу, ата-аналармен өзара іс-қимылды ұйымдастыру, білім алушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Бұл міндеттер заманауи педагогикалық тәсілдерді, практикалық құралдарды және тиімді коммуникация нысандарын меңгеруді талап етеді.

Бағдарламаның өзектілігін арттыратын қосымша фактор — цифрлық өзара іс-қимыл құралдарын белсенді пайдалану, құжаттаманы жүргізу қажеттілігі, тәрбиелік жұмысты талдау және туындайтын жағдайларға жедел әрекет ету. Осыған байланысты білімді практикада қолдануға бағдарланған сынып жетекшілерін жүйелі қолдау мен кәсіби дамытудың маңызы артып

отыр.

Бағдарламаны іске асыру сынып жетекшілерінің өз функцияларын орындауға кәсіби дайындығын арттыруға, мектептің тәрбиелік ортасын нығайтуға және білім беру жүйесінің заманауи талаптарына сәйкес білім алушыларды кешенді сүйемелдеуді қамтамасыз етуге бағытталған.

Жалпы мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы

Бағдарлама мазмұны білім беру және тәрбие саласындағы мемлекеттік саясаттың үйлесімді дамыған тұлғаны қалыптастыруға, білім алушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге және білім беру ұйымының тәрбиелік ортасын нығайтуға бағытталған басымдықтарымен сабақтастырылған. Сынып жетекшісінің рөлі мектептің тәрбиелік міндеттерін іске асыруда, азаматтық жауапкершілікті, мінез-құлық мәдениетін және білім алушылардың әлеуметтік бейімделуін қалыптастыруда негізгі ретінде қарастырылады.

Бағдарлама тәрбиелеу, тәуекелдердің алдын алу және балалар мен жасөспірімдерді әлеуметтік-педагогикалық сүйемелдеу саласындағы жалпы мемлекеттік басымдықтарды қамтиды. Психологиялық тұрғыдан жайлы ортаны қалыптастыру, қақтығыстар мен деструктивті мінез-құлықтың алдын алу, сондай-ақ отбасымен өзара іс-қимыл мәселелерін курс мазмұнына енгізу қауіпсіз әрі қолдаушы білім беру кеңістігін құру міндеттеріне сәйкес келеді.

Сонымен қатар бағдарлама тьюторлық пен тәлімгерліктің рөлін күшейтуге, білім алушылар мен педагогтердің әлеуметтік-эмоциялық құзыреттерін дамытуға, мектеп пен отбасының серіктестік өзара іс-қимыл тәжірибесін кеңейтуге байланысты қазіргі әлемдік білім беру трендтерін ескереді. Халықаралық білім беру жүйелерінде білім алушыларды кешенді сүйемелдеудің, профилактикалық жұмыстың және цифрлық коммуникациялық құралдарды пайдаланудың маңызы артып келеді.

Бағдарлама сынып жетекшісінің қызметінің тиімділігін арттыруға және білім алушылардың дамуы мен әлеуметтенуіне қолайлы жағдайлар жасауға бағытталған жалпы мемлекеттік тәрбиелік басымдықтар мен халықаралық білім беру үрдістерінің үйлесімін қамтамасыз етеді.

2. Глоссарий

Сынып жетекшісі — бекітілген сынып ұжымындағы білім алушылардың тәрбиелік, ұйымдастырушылық және сүйемелдеу қызметін, сондай-ақ ата-аналармен (занды өкілдермен) және білім беру процесіне қатысушылармен өзара іс-қимылды жүзеге асыратын педагогикалық қызметкер.

Сынып жетекшісінің кәсіби қызметі — білім алушылардың тұлғалық дамуына, қолайлы білім беру ортасын қалыптастыруға және олардың әлеуметтенуіне жағдай жасауға бағытталған педагогикалық, тәрбиелік, ұйымдастырушылық және коммуникативтік іс-әрекеттердің жиынтығы.

Тәрбиелік жұмыс — білім алушылардың құндылықтарын, мінез-құлық мәдениетін, азаматтық жауапкершілігін және әлеуметтік

маңызы бар тұлғалық қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған мақсатты педагогикалық қызмет.

Сынып ұжымы — бірлескен оқу-тәрбие қызметімен, тұлғааралық қатынастар жүйесімен және өзара әрекеттесу нормаларымен біріктірілген білім алушылардың тұрақты тобы.

Сыныптың психологиялық ахуалы — сынып ұжымындағы өзара қарым-қатынастың сипатын және білім алушылардың психологиялық жайлылық деңгейін айқындайтын эмоционалдық, коммуникативтік және әлеуметтік-психологиялық жағдайлардың жиынтығы.

Азаматтық жауапкершілік — тұлғаның өз құқықтары мен міндеттеріне саналы көзқарасы, әлеуметтік нормаларды сақтау және қоғамдық маңызы бар қызметке қатысуға дайын болуы, өз іс-әрекеті үшін жауапкершілік сезімі.

Девиантты мінез-құлық — жалпыға бірдей қабылданған әлеуметтік, адамгершілік және құқықтық нормалардан ауытқитын білім алушылардың тұрақты мінез-құлық формалары.

Буллинг — бір адам немесе адамдар тобы тарапынан білім алушыға жүйелі түрде психологиялық немесе физикалық қысым көрсету, оның құқықтарын, қадір-қасиетін және психологиялық әл-ауқатын бұзу арқылы көрінетін әрекет.

Кибербуллинг — цифрлық және коммуникациялық технологияларды (әлеуметтік желілер, мессенджерлер, онлайн-платформалар) пайдалану арқылы жүзеге асырылатын буллинг түрі.

Қауіпсіздік мәдениеті — білім алушылардың білім беру және әлеуметтік ортада жауапты, саналы және қауіпсіз мінез-құлықты қамтамасыз ететін білімдердің, ұстанымдардың және дағдылардың жиынтығы.

Тәуекел тобына жататын білім алушылар — әлеуметтік, психологиялық, мінез-құлықтық немесе отбасылық факторларға байланысты күшейтілген педагогикалық сүйемелдеуді қажет ететін білім алушылар.

Педагогикалық сүйемелдеу — білім алушыларды оқытуда, тәрбиелеуде, дамытуда және әлеуметтік бейімдеуде қолдау көрсетуге бағытталған педагогтердің мақсатты іс-әрекеттер жүйесі.

Мектептің әлеуметтік серіктестері — тәрбиелік, профилактикалық, әлеуметтік маңызы бар және білім беру міндеттерін іске асыру мақсатында мектеппен өзара іс-қимыл жасайтын ұйымдар мен мекемелер.

Өзін-өзі басқару (самоменеджмент) — педагогтің өзінің кәсіби қызметін, уақытын, ресурстарын және кәсіби жүктемесін тиімді ұйымдастыра білу қабілеті.

Кәсіби күйзеліс (кәсіби қажу) — ұзақ уақытқа созылған педагогикалық жүктемелер, стресс және жоғары жауапкершілік нәтижесінде пайда болатын эмоционалдық, физикалық және кәсіби әлсіреу жағдайы.

Кәсіби рефлексия — педагогтің өзінің кәсіби қызметін саналы түрде талдауы, оны жетілдіруге, түзетуге және кәсіби дамуға бағытталған үдеріс.

Цифрлық құралдар — сынып жетекшісінің тәрбиелік жұмысты ұйымдастыру, коммуникация, мониторинг және қызметті талдау үшін

пайдаланатын электрондық құралдар, сервистер мен платформалар.

Жеке кәсіби даму жоспары — сынып жетекшісінің белгілі бір кезеңге арналған кәсіби өсуінің мақсаттарын, міндеттерін, бағыттарын және кезеңдерін айқындайтын құжат.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бағдарламаның жаңашылдығы

Бағдарламаның жаңашылдығы сынып жетекшісінің кәсіби қызметіне практикалық-бағдарланған және кешенді тәсілді қолдануымен айқындалады. Тәрбиелік жұмысты негізінен нормативтік сүйемелдеуге бағытталған дәстүрлі бағдарламалардан айырмашылығы, бұл бағдарлама сынып жетекшісінің күнделікті қызметінде тікелей қолдануға болатын нақты құралдар мен технологияларды меңгеруге басымдық береді.

Жаңашылдықтың негізгі элементі – сынып жетекшісінің тәрбиелік, профилактикалық және сүйемелдеуші функцияларын сынып ұжымымен және жекелеген білім алушылармен жұмыс істеудің біртұтас моделі аясында жүйелі түрде біріктіру. Бағдарламада кейс-әдістерді пайдалану, педагогикалық жағдайларды талдау, практикалық материалдар мен жеке шешімдерді әзірлеу көзделген, бұл тыңдаушыларға алынған білімді өз тәжірибесінде бірден қолдануға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның қосымша инновациялық қыры – сынып жетекшісінің қызметінде ата-аналармен өзара іс-қимылдың заманауи нысандарын, сондай-ақ коммуникация мен аналитикаға арналған цифрлық құралдарды қолдануды енгізу. Кәсіби рефлексия, самоменеджмент және эмоционалдық күйзелістің алдын алу мәселелеріне ерекше назар аударылуы педагогтердің кәсіби тұрғыдан орнықты дамуына ықпал етеді.

Бағдарлама сынып жетекшісінің практикалық құзыреттерін қалыптастыруға және мектептегі тәрбиелік жұмыстың тиімділігін арттыруға бағытталған біліктілікті арттырудың заманауи құралы болып табылады.

Білім беру жүйесіндегі ұқсас бағдарламалардың бар-жоғына талдау

Сынып жетекшілеріне арналған біліктілікті арттырудың қолданыстағы бағдарламаларын талдау олардың көпшілігі тәрбиелік жұмыстың нормативтік-құқықтық негіздеріне және сынып жетекшісінің функцияларын жалпы сипаттауға бағытталғанын көрсетеді. Мұндай бағдарламаларда білім алушыларды сүйемелдеудің практикалық құралдары, ата-аналармен өзара іс-қимылдың заманауи нысандары және сынып ұжымындағы профилактикалық жұмыстың әдістері шектеулі түрде ұсынылған.

Қолданыстағы ұқсас бағдарламалар, әдетте, фрагменттік сипатта болып, сынып жетекшісінің қызметінің жекелеген аспектілерін (құжаттамалық сүйемелдеу, сынып сағаттарын өткізу, құқық бұзушылықтың алдын алу) ғана қарастырады және кәсіби қызметтің тұтас моделін қалыптастырмайды. Психологиялық тұрғыдан жайлы ортаны қалыптастыру, қақтығыстарды басқару, цифрлық құралдарды пайдалану және педагогтің кәсіби рефлексиясын дамыту мәселелеріне жеткілікті деңгейде көңіл бөлінбейді.

Ұсынылып отырған бағдарлама кешенді және

практикалық-бағдарланған тәсілімен ерекшеленеді. Онда сынып жетекшісінің тәрбиелік, профилактикалық және сүйемелдеуші функциялары біріктірілген, сынып ұжымымен, ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен жұмыс істеудің заманауи әдістері жүйелі түрде ұсынылған. Бағдарламаның елеулі айырмашылығы – сынып жетекшісінің қызметінде тікелей қолдануға болатын практикалық құралдарды, кейс-әдістерді меңгеруге және қолданбалы материалдарды әзірлеуге басымдық берілуі.

Бағдарлама қолданыстағы біліктілікті арттыру курстарын қайталамайды, керісінше анықталған мазмұндық және әдістемелік олқылықтарды толықтырып, білім беру жүйесінің өзекті талаптарына сәйкес сынып жетекшілерінің кәсіби дамуының заманауи моделін ұсынады.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты — сынып жетекшілерінің тәрбиелік жұмысты тиімді ұйымдастыруға, білім алушыларды сүйемелдеуге және білім беру үдерісіне қатысушылармен заманауи тәсілдер мен практикалық құралдарды пайдалана отырып өзара іс-қимыл жасауға кәсіби дайындығын арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

сынып жетекшілерінің тәрбиелік жұмысқа қойылатын заманауи талаптар туралы білімдерін жаңарту және жүйелеу;

сыныпта тәрбиелік іс-шараларды жоспарлау және іске асырудың практикалық дағдыларын қалыптастыру;

білім алушыларды жас және жеке ерекшеліктерін ескере отырып сүйемелдеу құзыреттерін дамыту;

ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимылдың тиімді нысандарын меңгеру;

сынып ұжымында қақтығыстық және тәуекелді жағдайлардың алдын алуға дайындықты арттыру;

кәсіби рефлексия және самоменеджмент дағдыларын дамыту.

Бағдарламаның күтілетін нәтижелері:

Бағдарламаны меңгеру нәтижесінде тыңдаушылар:

заманауи тәсілдер негізінде сыныптағы тәрбиелік жұмысты жоспарлап, жүзеге асыра алады;

сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуал қалыптастырып, оң өзара іс-қимылды қолдайды;

қақтығыстар мен деструктивті мінез-құлықтың алдын алуға арналған практикалық құралдарды қолданады;

ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен конструктивті өзара іс-қимылды ұйымдастырады;

тәрбиелік қызметті ұйымдастыру және талдау үшін цифрлық құралдарды пайдаланады;

алынған білім мен дағдыларды сынып жетекшісі ретіндегі күнделікті практикасына енгізеді.

Бағдарламаны іске асыру оқыту нәтижелерінің сынып жетекшілерінің практикалық қызметіне тікелей әсер етуін қамтамасыз етеді және білім беру

ұйымындағы тәрбиелік жұмыстың сапасын арттыруға ықпал етеді.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Модуль 1. Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда сынып жетекшісінің рөлі, функциялары мен жауапкершілігі туралы кәсіби түсінік қалыптастыру, сондай-ақ тәрбиелік жұмысты заманауи талаптарға сәйкес ұйымдастыруға дайындықты қамтамасыз ету.
Модульдің міндеттері:	сынып жетекшісінің кәсіби қызметіне қойылатын заманауи талаптарды ашып көрсету; сынып жетекшілігінің нормативтік және ұйымдастырушылық негіздерімен таныстыру; сынып жетекшісінің тәрбиелік жұмысты жоспарлау және құжаттаманы жүргізу дағдыларын қалыптастыру; сынып жетекшісінің тәрбиелік жұмысты үйлестіруші ретіндегі рөлін айқындау; кәсіби жауапкершілік пен педагогикалық әдеп қағидаттарын түсінуді дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: қазіргі мектеп жағдайында сынып жетекшісінің рөлі мен функцияларын түсіндіре алады; сынып жетекшілігіне қойылатын нормативтік және ұйымдастырушылық талаптарды бағдарлай алады; тәрбиелік жұмысты жоспарлап, қажетті құжаттаманы рәсімдей алады; педагогтермен және мектеп әкімшілігімен бірлесе отырып тәрбиелік қызметті үйлестіре алады; педагогикалық қызметте кәсіби әдеп пен жауапкершілік нормаларын сақтайды.
Модуль сипаттамасы:	Модуль мектептегі тәрбиелік жұмысқа қойылатын заманауи талаптар жағдайында сынып жетекшісінің кәсіби қызметі туралы тұтас түсінік қалыптастыруға бағытталған. Онда қызметтің нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері, сынып

	жетекшісінің функциялары, тәрбиелік жұмысты жоспарлау мен құжаттамалық сүйемелдеу ерекшеліктері, сондай-ақ кәсіби жауапкершілік пен педагогикалық әдеп мәселелері қарастырылады. Модуль сынып жетекшісінің өз міндеттерін саналы әрі жүйелі түрде орындауына негіз қалайды.
--	---

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында мыналар көзделген:

сынып жетекшісінің қызмет тәжірибесінен алынған кәсіби жағдайларды талдау;
сыныптың тәрбиелік жұмыс жоспарының бір фрагментін әзірлеу;
сынып жетекшісінің құжаттамасының үлгілерімен жұмыс;
кәсіби дайындық деңгейін өзін-өзі бағалауға арналған тапсырмаларды орындау.

Модуль 2. Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда тәрбиелік жұмысты тиімді ұйымдастыруға және сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыруға кәсіби дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	сыныптағы тәрбиелік жұмысқа қатысты заманауи тәсілдерді ашып көрсету; оң психологиялық ахуалды қалыптастыру және қолдау тетіктерін түсіндіру; білім алушылардың құндылық бағдарларын, азаматтық жауапкершілігін және мінез-құлық мәдениетін қалыптастыру дағдыларын дамыту; девиантты мінез-құлық пен қақтығыстық жағдайлардың алдын алу әдістерін меңгерту; сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шараларды жоспарлау және өткізуге үйрету.
Модульдің нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: сыныптағы тәрбиелік жұмысты ұйымдастыруда заманауи тәсілдерді қолдана алады; қолайлы психологиялық ахуалды қалыптастыруға жағдай жасай алады; білім алушылардың құндылық бағдарларын дамытуға арналған тәрбиелік нысандар мен әдістерді пайдаланады;

	қактығыстық жағдайлардың алдын алып, оларды конструктивті түрде шеше алады; сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шараларды әзірлеп, өткізеді.
Модуль сипаттамасы:	Модуль сынып жетекшісінің тәрбиелік жұмысын ұйымдастыруға және психологиялық тұрғыдан жайлы, ұйымшыл сынып ұжымын қалыптастыруға арналған. Онда тәрбиелеудің заманауи тәсілдері, білім алушылардың құндылық бағдарларын, азаматтық жауапкершілігін және мінез-құлық мәдениетін дамыту мәселелері қарастырылады. Девиантты мінез-құлық пен қактығыстық жағдайлардың алдын алу, сондай-ақ сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу әдістемесіне ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында мыналар көзделген:

педагогикалық жағдайлар мен тәрбиелік кейстерді талдау;

сынып сағатының немесе тәрбиелік іс-шараның сценарийін әзірлеу;

сыныптағы психологиялық ахуалды диагностикалау бойынша тапсырмаларды орындау;

тәрбиелік жұмыстың тиімді тәжірибелерін талқылау және талдау.

Модуль 3. Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда білім алушыларды сүйемелдеуге және білім беру ортасында олардың психологиялық және әлеуметтік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге кәсіби дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	білім алушылардың жас ерекшеліктері мен жеке дара ерекшеліктерін зерделеу; буллингтің, кибербуллингтің және деструктивті мінез-құлықтың алдын алу әдістерін меңгеру; қауіпсіздік мәдениеті мен жауапты мінез-құлықты қалыптастыру дағдыларын дамыту; тәуекел тобындағы білім алушылармен жұмыс істеу тәсілдерін қарастыру; педагог-психологтармен және әлеуметтік педагогтермен өзара іс-қимыл жасау біліктерін дамыту.

Модульдің нәтижелері:	күтілетін	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: тәрбиелік жұмыста білім алушылардың жас және жеке ерекшеліктерін ескере алады; буллинг пен деструктивті мінез-құлықтың алдын алуға бағытталған профилактикалық шараларды қолданады; білім алушыларда қауіпсіз және жауапты мінез-құлық дағдыларын қалыптастырады; тәуекел тобындағы білім алушылармен жүйелі жұмыс жүргізе алады; психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мамандарымен тиімді өзара іс-қимыл жасайды.
Модуль сипаттамасы:		Модуль сынып жетекшісінің білім алушыларды сүйемелдеу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы кәсіби құзыреттерін дамытуға бағытталған. Онда білім алушылардың жас және жеке ерекшеліктері, буллинктің, кибербуллинктің және деструктивті мінез-құлықтың алдын алу мәселелері, қауіпсіздік мәдениеті мен жауапты мінез-құлықты қалыптастыру қарастырылады. Тәуекел тобындағы білім алушылармен жұмыс істеуге және сынып жетекшісінің сүйемелдеу мамандарымен өзара іс-қимылына ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында мыналар көзделген:

білім алушылардың қауіпсіздігі мен оларды сүйемелдеу мәселелері бойынша жағдаяттық кейстерді талдау;

буллинг пен қақтығыстардың алдын алуға арналған профилактикалық іс-шараларды әзірлеу;

сынып ұжымындағы тәуекел факторларын анықтауға арналған тапсырмаларды орындау;

педагог-психологпен және әлеуметтік педагогпен өзара іс-қимыл алгоритмдерін модельдеу.

Модуль 4. Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда білім алушыларды дамыту мен тәрбиелеу мүддесінде ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен конструктивті әрі нәтижелі өзара іс-қимыл орнатуға дайындықты қалыптастыру.
--------------------	---

Модульдің міндеттері:	ата-аналармен өзара іс-қимылдың заманауи нысандары мен әдістерін меңгеру; ата-аналар жиналыстарын өткізудің тиімді форматтарын зерделеу; «мектеп – отбасы» жүйесіндегі қақтығыстық жағдайларды шешу дағдыларын қалыптастыру; ата-аналарды тәрбиелік үдерісіне тарту тәсілдерін қарастыру; сыртқы ұйымдармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жасау біліктерін дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: ата-аналармен өзара іс-қимылда тиімді коммуникативтік стратегияларды қолдана алады; заманауи нысандар мен құралдарды пайдалана отырып ата-аналар жиналыстарын ұйымдастырады; ата-аналармен туындайтын қақтығыстық жағдайларды конструктивті түрде шеше алады; ата-аналарды сыныптың тәрбиелік қызметіне белсенді түрде тартады; мектептің әлеуметтік серіктестерімен ынтымақтастықты жолға қояды.
Модуль сипаттамасы:	Модуль сынып жетекшілерінде білім алушылардың ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) және мектептің әлеуметтік серіктестерімен өзара іс-қимыл саласындағы кәсіби құзыреттерді қалыптастыруға арналған. Онда отбасымен коммуникацияның заманауи нысандары мен әдістері, ата-аналар жиналыстарын ұйымдастыру, «мектеп – отбасы» жүйесіндегі қақтығыстық жағдайларды шешу, сондай-ақ ата-аналар мен сыртқы ұйымдарды тәрбиелік үдерісіне тарту мәселелері қарастырылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында мыналар көзделген:

- ата-аналармен өзара іс-қимыл жасау және қақтығыстарды шешу бойынша кейстерді талдау;
- ата-аналар жиналысының сценарийін әзірлеу;
- «мектеп – отбасы» жүйесіндегі келіссөздік жағдаяттарды модельдеу;

әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жоспарын дайындау.

Модуль 5. Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда саналы кәсіби дамуға және сынып жетекшісінің қызметінде заманауи құралдарды тиімді пайдалануға дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	сынып жетекшісінің қызметінде қолданылатын цифрлық құралдарды меңгеру; тәрбиелік жұмыстың құжаттамасын жүргізу және талдау дағдыларын қалыптастыру; самоменеджмент және кәсіби күйзелістің алдын алу біліктерін дамыту; кәсіби рефлексия мен қызметті өзін-өзі бағалау әдістерін меңгеру; жеке кәсіби даму жоспарын әзірлеуге үйрету.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар: тәрбиелік жұмысты ұйымдастыру және сүйемелдеу үшін цифрлық ресурстарды пайдалана алады; сынып жетекшісінің құжаттамасын жүйелейді және талдайды; кәсіби орнықтылықты сақтау үшін самоменеджмент тәсілдерін қолданады; өз қызметіне кәсіби рефлексия және өзін-өзі бағалау жүргізеді; жеке кәсіби даму жоспарын әзірлеп, іске асырады.
Модуль сипаттамасы:	Модуль сынып жетекшісінің кәсіби орнықтылығын дамытуға және қызметінің практикалық құралдарын жетілдіруге бағытталған. Онда цифрлық құралдарды пайдалану мүмкіндіктері, құжаттаманы жүргізу мен талдау мәселелері, самоменеджмент және кәсіби күйзелістің алдын алу әдістері қарастырылады. Кәсіби рефлексияға, қызметті өзін-өзі бағалауға және жеке кәсіби дамуды жоспарлауға ерекше назар аударылады.

Модульдің практикалық бағыттылығы

Модуль аясында мыналар көзделген:

цифрлық құралдарды қолдану бойынша практикалық тапсырмаларды орындау;

құжаттаманың үлгілерімен және аналитикалық материалдармен жұмыс;

өзін-өзі бағалау мен кәсіби рефлексияға арналған жаттығуларды орындау;

сынып жетекшісінің жеке кәсіби даму жоспарын әзірлеу.

80 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Д ә р і с т е р	П р а к т и к а л ы қ с а б а қ	Се ми на р	Ба р л ы ғ ы
1	Модуль 1. Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары				16
1.1	Сынып жетекшісінің кәсіби қызметіне қойылатын заманауи талаптар	1	2	1	4
1.2	Сынып жетекшісінің қызметінің нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері	1	1	1	3
1.3	Сынып жетекшісінің жұмысын жоспарлау және құжаттамалық сүйемелдеу	1	1	1	3
1.4	Сынып жетекшісі тәрбиелік жұмыстың үйлестірушісі ретінде	1	1	1	3
1.5	Сынып жетекшісінің кәсіби жауапкершілігі мен педагогикалық әдеп	1	1	1	3
2	Модуль 2. Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру				16

2.1	Сыныптағы тәрбиелік жұмысқа арналған заманауи тәсілдер	2	1	1	4
2.2	Сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуалды қалыптастыру	1	1	1	3
2.3	Білім алушылардың құндылықтарын, азаматтық жауапкершілігін және мінез-құлық мәдениетін дамыту	1	1	1	3
2.4	Девиантты мінез-құлық пен қақтығыстық жағдайлардың алдын алу	1	1	1	3
2.5	Сынып сағаттарын және тәрбиелік іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу	1	1	1	3
3	Модуль 3. Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету				16
3.1	Білім алушылардың жас және жеке ерекшеліктері	2	1	1	4
3.2	Буллингтің, кибербуллингтің және деструктивті мінез-құлықтың алдын алу	1	1	1	3
3.3	Қауіпсіздік мәдениетін және жауапты мінез-құлықты қалыптастыру	1	1	1	3
3.4	Тәуекел тобындағы білім алушылармен жұмыс	1	1	1	3
3.5	Педагог-психологтармен және әлеуметтік педагогтермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
4	Модуль 4. Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл				16
4.1	Ата-аналармен тиімді өзара іс-қимылдың нысандары мен әдістері	2	1	1	4
4.2	Ата-аналар жиналыстары: заманауи форматтар мен құралдар	1	1	1	3
4.3	«Мектеп – отбасы» жүйесіндегі қақтығыстық жағдайларды шешу	1	1	1	3
4.4	Ата-аналарды тәрбиелік үдерісіне тарту	1	1	1	3
4.5	Сыртқы ұйымдармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
5	Модуль 5. Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары				16

5.1	Сынып жетекшісінің қызметінде цифрлық құралдарды пайдалану	2	1	1	4
5.2	Сынып жетекшісінің жұмысындағы құжаттама және аналитика	1	1	1	3
5.3	Самоменеджмент және кәсіби күйзелістің алдын алу	1	1	1	3
5.4	Кәсіби рефлексия және қызметті өзін-өзі бағалау	1	1	1	3
5.5	Сынып жетекшісінің жеке кәсіби даму жоспары	1	1	1	3
Барлығы					80

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Бейнесабактар	Вебинар	Тыңдаушының өзіндік жұмысы	Барлығы
1	Модуль 1. Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары				16
1.1	Сынып жетекшісінің кәсіби қызметіне қойылатын заманауи талаптар	1	2	1	4
1.2	Сынып жетекшісінің қызметінің нормативтік және ұйымдастырушылық негіздері	1	1	1	3
1.3	Сынып жетекшісінің жұмысын жоспарлау және құжаттамалық сүйемелдеу	1	1	1	3
1.4	Сынып жетекшісі тәрбиелік жұмыстың үйлестірушісі ретінде	1	1	1	3
1.5	Сынып жетекшісінің кәсіби жауапкершілігі мен педагогикалық әдеп	1	1	1	3
2	Модуль 2. Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру				16

2.1	Сыныптағы тәрбиелік жұмысқа арналған заманауи тәсілдер	2	1	1	4
2.2	Сынып ұжымында қолайлы психологиялық ахуалды қалыптастыру	1	1	1	3
2.3	Білім алушылардың құндылықтарын, азаматтық жауапкершілігін және мінез-құлық мәдениетін дамыту	1	1	1	3
2.4	Девиантты мінез-құлық пен қақтығыстық жағдайлардың алдын алу	1	1	1	3
2.5	Сынып сағаттарын және тәрбиелік іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу	1	1	1	3
3	Модуль 3. Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету				16
3.1	Білім алушылардың жас және жеке ерекшеліктері	2	1	1	4
3.2	Буллингтің, кибербуллингтің және деструктивті мінез-құлықтың алдын алу	1	1	1	3
3.3	Қауіпсіздік мәдениетін және жауапты мінез-құлықты қалыптастыру	1	1	1	3
3.4	Тәуекел тобындағы білім алушылармен жұмыс	1	1	1	3
3.5	Педагог-психологтармен және әлеуметтік педагогтермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
4	Модуль 4. Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл				16
4.1	Ата-аналармен тиімді өзара іс-қимылдың нысандары мен әдістері	2	1	1	4
4.2	Ата-аналар жиналыстары: заманауи форматтар мен құралдар	1	1	1	3
4.3	«Мектеп – отбасы» жүйесіндегі қақтығыстық жағдайларды шешу	1	1	1	3
4.4	Ата-аналарды тәрбиелік үдерісіне тарту	1	1	1	3
4.5	Сыртқы ұйымдармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл	1	1	1	3
5	Модуль 5. Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары				16

5.1	Сынып жетекшісінің қызметінде цифрлық құралдарды пайдалану	2	1	1	4
5.2	Сынып жетекшісінің жұмысындағы құжаттама және аналитика	1	1	1	3
5.3	Самоменеджмент және кәсіби күйзелістің алдын алу	1	1	1	3
5.4	Кәсіби рефлексия және қызметті өзін-өзі бағалау	1	1	1	3
5.5	Сынып жетекшісінің жеке кәсіби даму жоспары	1	1	1	3
Барлығы					80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқу үдерісі
Біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқу үдерісі очный (аудиторлық) және қашықтан оқыту форматтарында жүзеге асырылады және сынып жетекшілерінің тәрбиелік жұмыс, білім алушыларды сүйемелдеу және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимыл саласындағы кәсіби, әдістемелік және практикалық құзыреттерін дамытуға бағытталған.

Оқыту форматы

Күндізгі формат (аудиторлық оқыту)

Оқу орталығының базасында ұйымдастырылады және дәрістік және практикалық сабақтарды, тренингтерді, семинарларды, педагогикалық және тәрбиелік жағдайларды талдауды, кейстермен жұмысты, топтық талқылауларды және оқытушылардың консультацияларын қамтиды. Практикалық-бағдарланған оқыту нысандарына, сынып жетекшісінің қызметін модельдеуге, сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шаралардың сценарийлерін әзірлеуге ерекше назар аударылады.

Қашықтан формат (онлайн-оқыту)

Google Classroom, Moodle және Microsoft Teams білім беру платформаларын пайдалану арқылы іске асырылады. Вебинарларды, бейнедәрістерді, интерактивті практикумдарды, онлайн-дискуссияларды, консультацияларды және сынып жетекшісінің қызметінде қолданылатын цифрлық білім беру ресурстары мен құралдарын пайдалана отырып тыңдаушылардың өзіндік жұмысын қамтиды.

Курстың жалпы көлемі-80 академиялық сағат

Оқу ұзақтығы-10 күнтізбелік күн (интенсивті оқыту форматы)

№	Модуль атауы	Сағат саны
1	Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары	16 акад. сағ.

2	Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру	16 акад. сағ.
3	Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	16 акад. сағ.
4	Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл	16 акад. сағ.
5	Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары	16 акад. сағ.
	Барлығы	80 акад. сағ.

Оқу үдерісін ұйымдастыру нысандары

Дәрістер мен бейнедәрістер — презентациялық және оқу-әдістемелік материалдарды пайдалана отырып сынып жетекшісінің қызметінің теориялық негіздерін ұсыну.

Практикалық сабақтар — практикалық дағдыларды пысықтау, тәрбиелік және педагогикалық жағдайларды талдау және модельдеу, тәрбиелік жұмыс жоспарларын және әдістемелік материалдарды әзірлеу.

Семинарлар мен тренингтер — сынып жетекшілігінің өзекті мәселелерін талқылау, кәсіби тәжірибе алмасу, коммуникативтік және тәрбиелік дағдыларды дамыту.

Өзіндік жұмыс — практикалық және әдістемелік тапсырмаларды орындау, сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шаралардың сценарийлерін дайындау.

Консультациялар — практикалық тапсырмаларды және қорытынды жұмысты орындауды сүйемелдеуге бағытталған жеке және топтық консультациялар.

Тыңдаушыларды бақылау және аттестаттау

Аралық бақылау

Әр модуль аяқталғаннан кейін өткізіледі және тестілеуді, практикалық тапсырмаларды орындау және қорғауды, педагогикалық және тәрбиелік кейстерді талдауды қамтиды.

Қорытынды аттестаттау

Қорытынды әдістемелік немесе практикалық-бағдарланған жұмысты қорғау нысанында жүзеге асырылады (сынып сағатының сценарийі, тәрбиелік іс-шара жоспары, сынып жетекшісінің қызметі бойынша әдістемелік әзірлеме).

Оқуды аяқтағаны туралы құжат

Курс аяқталғаннан кейін тыңдаушыларға бағдарламаны 80 академиялық сағат көлемінде меңгергенін растайтын белгіленген үлгідегі біліктілікті арттыру сертификаты (немесе куәлігі) беріледі.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның әдістемелік қамтамасыз етілуі төмендегі қағидаттарға негізделеді:

модульдік (әр модульдің логикалық тұрғыдан аяқталғандығы және дербестігі);

практикалық бағыттылық (сынып жетекшісінің қызметіндегі нақты жағдайларға бағдарлану);

рефлексивтік тәсіл (педагогикалық қызметті талдау және өзін-өзі бағалау);

сынып жетекшілерінің кәсіби тәжірибесін өзектендіру.

Бағдарлама бес модульден тұрады, олардың әрқайсысы теориялық негіздерді меңгеруді және оларды сынып жетекшісінің қызметінде практикалық қолдануды қамтамасыз ететін әдістемелік материалдар кешенімен ұсынылған.

Әр модульдің әдістемелік құрылымы

1. Теориялық блок

презентациялық материалдармен дәрістер және бейнедәрістер;

сынып жетекшісінің қызметі бойынша авторлық әдістемелік әзірлемелер;

тәрбиелік жұмысқа арналған оқу-әдістемелік және ұйымдастырушылық материалдар;

ұсынылатын дереккөздер мен білім беру ресурстарының тізімі.

2. Практикалық-бағдарланған блок

сынып жетекшілігі бойынша оқу және жағдаяттық кейстер;

сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шаралардың сценарийлерін әзірлеу;

білім алушыларды сүйемелдеу және ата-аналармен өзара іс-қимыл бойынша практикалық тапсырмалар;

сыныптағы тәрбиелік және профилактикалық іс-шараларды жобалау.

3. Бақылау-бағалау блогы

жеке және топтық жұмысқа арналған практикалық тапсырмалар;

өзін-өзі тексеруге және кәсіби талқылауға арналған сұрақтар;

сынып жетекшісінің кәсіби құзыреттерін өзін-өзі бағалауға арналған рефлексивтік парақтар мен чек-листер.

Бағдарламаның жалпы дидактикалық қамтамасыз етілуі

1. Әдістемелік сүйемелдеу

оқу-әдістемелік материалдармен жұмыс істеу бойынша ұсынымдар;

әдістемелік және практикалық тапсырмаларды әзірлеуді сүйемелдеу;

тыңдаушылардың жеке білім беру траекториясының элементтері.

2. Электрондық курс

(*Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams*)

бейнедәрістер мен презентациялар;

сынып жетекшісінің қызметі бойынша оқу-әдістемелік материалдар;

жоспарлар мен іс-шара сценарийлерінің шаблондары, чек-листер және нұсқаулықтар;

онлайн өзара іс-қимыл және кері байланыс құралдары.

3. Қолдау нысандары

курс оқытушыларының онлайн-консультациялары;

кәсіби форумдар мен жұмыс чаттары;

педагогикалық және тәрбиелік жағдайларды топтық талқылау.

4. Бағалау критерийлері

сынып жетекшісінің кәсіби құзыреттерін өзін-өзі бағалау парақтары;
практикалық және әдістемелік тапсырмаларды бағалау критерийлері;
қорытынды жұмысты бағалауға арналған рубрикаторлар.

Модульдік оқу-әдістемелік мазмұн

1-модуль. Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары

сынып жетекшілігінің мақсаттары, міндеттері мен функциялары бойынша әдістемелік материалдар;

интерактив: сынып жетекшісінің кәсіби рөлін талдау;

өзін-өзі бағалау: кәсіби дайындық чек-листі;

тапсырма: сыныптың тәрбиелік жұмыс жоспарының фрагментін әзірлеу.

2-модуль. Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру

тәрбиелік жұмысқа арналған заманауи тәсілдер бойынша әдістемелік материалдар;

практикум: сынып сағатының немесе тәрбиелік іс-шараның сценарийін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: сыныптағы психологиялық ахуалды диагностикалау;

тапсырма: таңдалған бағыт бойынша тәрбиелік жұмыс жоспары.

3-модуль. Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету

білім алушыларды сүйемелдеу және тәуекелдердің алдын алу бойынша әдістемелік материалдар;

буллинг пен қақтығыстар жағдайларын талдау бойынша практикалық тапсырмалар;

сүйемелдеу мамандарымен өзара іс-қимыл құралдары;

тапсырма: профилактикалық іс-шараны немесе әрекет алгоритмін әзірлеу.

4-модуль. Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл

ата-аналармен жұмыс істеуге арналған әдістемелік материалдар;

практикум: ата-аналар жиналысының сценарийін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: коммуникативтік дағдыларды талдау;

тапсырма: ата-аналармен немесе әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жоспары.

5-модуль. Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары

кәсіби даму және самоменеджмент бойынша әдістемелік материалдар;

цифрлық құралдарды пайдалану бойынша практикалық тапсырмалар;

өзін-өзі бағалау: кәсіби даму матрицасы;

тапсырма: сынып жетекшісінің жеке кәсіби өсу жоспары.

Оқу материалдарының нысандары

PDF форматындағы әдістемелік құралдар;

интерактивті құжаттар мен шаблондар;
 бейнедәрістер мен бейнепрезентациялар;
 практикалық тапсырмаларды орындауға арналған нұсқаулықтар.
 Материалдар орыс тілінде, қажет болған жағдайда қазақ терминологиясын қолдана отырып ұсынылады.

Қорытынды әдістемелік сүйемелдеу
 қорытынды әдістемелік немесе практикалық-бағдарланған жұмыс бойынша консультациялар;

қорытынды материалдарды құрылымдау және рәсімдеуді сүйемелдеу;
 бағалау критерийлері: мақсатқа сәйкестік, өзектілік, практикалық қолданбалылық, іске асырылу мүмкіндігі.

Тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау критерийлері
 Өзін-өзі бағалау кәсіби педагогикалық рефлексияның маңызды элементі болып табылады.

Өзін-өзі бағалау тәсілдері:
 әр модульден кейін және курс соңында жүргізіледі;
 сынып жетекшісінің өз қызметін талдауға негізделеді;
 кәсіби құзыреттердің даму деңгейін сипаттайтын сапалық және сандық көрсеткіштерді қамтиды.

Модульдер бойынша типтік өзін-өзі бағалау критерийлері:

Критерийлер	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы (мысал)
Модуль мазмұнын түсіну	Тақырыптың негізгі ұғымдарын, нормативтік негіздерін, мақсаттары мен міндеттерін білу	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Практикада қолдану мүмкіндігі	Оқылған материалды өз қызметінде қолдану қабілеті	1 – қиындық туады → 5 – жеңіл енгіземін
Әрекеттегі сенімділік	Диагностикалық, түзету, әдістемелік міндеттерді орындаудағы сенімділік	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Шаблондарды, нормативтік актілерді, ЖББ, чек-парақтарды, цифрлық ресурстарды қолдану қабілеті	1 – қолданбаймын → 5 – үнемі қолданамын
Командалық өзара әрекеттесу	Ынтымақтастыққа дайындық, ППҚҚ жұмысына қатысу, әріптестермен және ата-аналармен өзара әрекеттесу	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін

Рефлексия және даму	Өз қызметін талдау және өсу мақсаттарын қою қабілеті	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты рефлексия жасаймын
Критерийлер	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы (мысал)

Өзін-өзі бағалау нысандары

1. Әр модуль қорытындысы бойынша чек-лист

(электрондық форматта — *Google Forms*, немесе қағаз түрінде)

Ағымдағы рефлексия үшін пайдаланылады және мыналарды қамтиды: сынып жетекшісінің қызметі бойынша теориялық білімді меңгеру деңгейін бағалау;

тәрбиелік жұмысты ұйымдастыру және білім алушыларды сүйемелдеу бойынша практикалық дағдыларды бағалау;

сынып сағаттарын, профилактикалық іс-шараларды өткізуге және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимыл жасауға деген сенімділік деңгейін диагностикалау.

2. Сынып жетекшісінің «Жеке жетістіктер парағы»

(«бұрын / кейін» форматы)

Кәсіби өсуді тіркеуге арналған және мыналарды қамтиды:

кәсіби білім мен дағдылардың бастапқы және қорытынды деңгейін айқындау;

тәрбиелік және ұйымдастырушылық жұмыстағы нақты өзгерістер мен жетістіктерді көрсету;

оқыту нәтижелері бойынша оң кәсіби өзгерістерді талдау.

3. Сынып жетекшісінің кәсіби құзыреттер картасы

(өзіндік толтыру)

Негізгі құзыреттердің қалыптасу деңгейін өзін-өзі бағалау үшін қолданылады:

сыныптағы тәрбиелік жұмысты жоспарлау және іске асыру;

қолайлы психологиялық ахуалды қалыптастыру;

білім алушыларды сүйемелдеу және тәуекелдердің алдын алу;

ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл;

сынып жетекшісінің қызметінде цифрлық және әдістемелік құралдарды пайдалану.

4. Сынып жетекшісінің рефлексивтік күнделігі

(қалау бойынша)

Тереңдетілген кәсіби рефлексия нысаны, мыналарды қамтиды:

оқу барысында алынған кәсіби тәжірибені сипаттау;

практикада сәтті қолданылған педагогикалық тәсілдер мен жұмыс нысандарын талдау;

туындаған қиындықтарды және оларды еңсеру жолдарын тіркеу.

5. «Менің кәсіби өсу аймақтарым» қорытынды кестесі

Мыналарға мүмкіндік береді:

одан әрі дамытуды қажет ететін қызмет бағыттарын анықтау;

кәсіби өсудің басым мақсаттарын белгілеу;
сынып жетекшісінің жұмысын жетілдіруге арналған нақты қадамдарды айқындау.

Бағдарлама аяқталғаннан кейінгі қорытынды өзін-өзі бағалау

1. Негізгі кәсіби құзыреттер бойынша сенімділік рейтингі
(1-ден 5-ке дейінгі шкала бойынша)

Бағаланады:

тәрбиелік жұмысқа заманауи тәсілдерді қолдану;
сынып сағаттарын және тәрбиелік іс-шараларды ұйымдастыру;
білім алушыларды сүйемелдеу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

ата-аналармен және педагогтермен тиімді өзара іс-қимыл;
жұмыс нысандары мен әдістерінің жаңа түрлерін енгізуге дайындық.

2. Рефлексивтік сипаттағы сұрақтарға жауаптар

Сынып жетекшісінің қызметіндегі қандай тәсілдер мен құралдар мен үшін жаңа әрі ең маңызды болды?

Бағдарламаның қандай элементтерін мен өз тәжірибемде қолдана бастадым?

Өз кәсіби қызметімнің қандай бағыттарында алдағы уақытта дамуды жоспарлаймын?

3. Сынып жетекшісінің жеке кәсіби даму жоспары
(3–6 айға)

Мыналарды қамтиды:

қысқа мерзімді кәсіби мақсаттар мен міндеттерді қою;
дамудың басым бағыттарын айқындау;

қойылған мақсаттарды іске асыруға арналған нақты әрекеттер мен мерзімдерді жоспарлау.

Ескертпе

Өзін-өзі бағалау бағдарлама бойынша қорытынды бағаға әсер етпейді, алайда сынып жетекшілерінің кәсіби саналығын, ішкі уәжін қалыптастыруға және рефлексивтік мәдениетін дамытуға ықпал етеді. Өзін-өзі бағалаудың барлық құралдары бағдарламаның оқу-әдістемелік пакетіне енгізілген және оларды толтыру бойынша егжей-тегжейлі нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Оқу нәтижелерін бағалау жүйесі

Оқу нәтижелерін бағалау жүйесі сынып жетекшісінің кәсіби қызметінің ерекшелігін ескере отырып құрылған және біліктілікті арттыру бағдарламасы тыңдаушыларының қалыптасқан кәсіби, әдістемелік және коммуникативтік құзыреттерін объективті әрі кешенді бағалауға бағытталған.

Бағалаудың мақсаты

Тыңдаушылардың сынып жетекшісінің қызметіне қатысты заманауи тәсілдерді меңгеру деңгейін, тәрбиелік жұмыс, білім алушыларды сүйемелдеу және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимылдың

практикалық құралдарын игеру дәрежесін, сондай-ақ алынған білім мен дағдыларды педагогикалық практикада қолдануға дайындығын анықтау.

Бағалау қағидаттары

Кешенділік — теориялық білімді, практикалық біліктерді және педагогикалық шешімдерді бағалаудың әртүрлі нысандары мен әдістерін үйлестіру.

Критерийлік — оқытудың басында тыңдаушыларға жеткізілетін, алдын ала айқындалған және ашық бағалау критерийлерін пайдалану.

Практикалық бағыттылық — алынған білім мен дағдыларды сынып жетекшісінің нақты қызметінде қолдану қабілетіне бағдарлану.

Рефлексивтілік — тыңдаушыларды өзін-өзі бағалау және кәсіби педагогикалық рефлексия үдерістеріне тарту.

Модульдер бойынша бағалау әдістері мен нысандары

1-модуль. Қазіргі мектептегі сынып жетекшісінің рөлі мен функциялары

сынып жетекшілігінің мақсаттары, міндеттері мен функциялары бойынша тестілеу;

педагогикалық жағдайды талдау және негізделген шешімді ұсыну;

сыныптың тәрбиелік жұмысын жоспарлау бойынша тапсырмаларды орындау;

өзін-өзі бағалау: сынып жетекшісінің кәсіби дайындығының чек-листі.

2-модуль. Тәрбиелік жұмыс және сынып ұжымын қалыптастыру
сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шаралардың сценарийлерін әзірлеу бойынша практикалық тапсырмалар;

психологиялық ахуалды қалыптастыру және қақтығыстардың алдын алу бойынша жағдаяттық тапсырмаларды шешу;

әзірленген тәрбиелік іс-шараларды таныстыру;

өзін-өзі бағалау: тәрбиелік жұмысты ұйымдастыруға дайындық чек-листі.

3-модуль. Білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз ету

білім алушыларды сүйемелдеу және тәуекелдердің алдын алу бойынша практикалық тапсырмаларды орындау;

буллинг, қақтығыстық және дағдарыстық жағдайлар бойынша кейстерді талдау;

проблемалық жағдайларда сынып жетекшісінің әрекет ету алгоритмдерін әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: білім алушыларды сүйемелдеу және қауіпсіздікті қамтамасыз етуге дайындықты бағалау парағы.

4-модуль. Ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл

ата-аналармен өзара іс-қимылды ұйымдастыру бойынша практикалық тапсырмалар;

ата-аналар жиналысының сценарийін әзірлеу;

«мектеп – отбасы» жүйесіндегі қақтығыстық жағдайларды талдау;

өзін-өзі бағалау: сынып жетекшісінің коммуникативтік құзыреттерін

диагностикалау.

5-модуль. Сынып жетекшісінің кәсіби дамуы және заманауи жұмыс құралдары

тәрбиелік жұмыста цифрлық құралдарды пайдалану бойынша тапсырмаларды орындау;

сынып жетекшісінің құжаттамасын талдау және жүйелеу;

жеке кәсіби даму жоспарын әзірлеу;

өзін-өзі бағалау: сынып жетекшісінің кәсіби өсу матрицасы.

Қорытынды аттестаттау (қорытынды жұмысты қорғау)

Қорытынды аттестаттау төмендегі бағыттардың бірі бойынша қорытынды әдістемелік немесе практикалық-бағдарланған жұмысты қорғау нысанында өткізіледі:

сынып сағатының немесе тәрбиелік іс-шараның сценарийі;

таңдалған бағыт бойынша сыныптың тәрбиелік жұмыс жоспары;

профилактикалық немесе сүйемелдеуші қызмет бағдарламасы;

ата-аналармен немесе әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимыл жобасы;

сынып жетекшісінің қызметі бойынша кешенді әдістемелік әзірлеме.

Қорытынды жұмысты бағалау критерийлері

бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне сәйкестігі;

жұмыстың өзектілігі және практикалық маңыздылығы;

ұсынылған шешімдердің педагогикалық және әдістемелік негізділігі;

материалдардың логикалылығы мен құрылымдылығы;

сынып жетекшісінің қызметінде практикалық қолдану мүмкіндігі.

Қосымша бағалау нысандары (тыңдаушының қалауы бойынша)

сынып жетекшісінің портфолиосы (әдістемелік әзірлемелер, іс-шара сценарийлері, аналитикалық материалдар);

бағдарламаның негізгі бөлімдері бойынша онлайн-тестілеу;

кәсіби талқылаулар мен әдістемелік сессияларға қатысу.

Қорытынды құжат

Оқуды аяқтағаннан кейін және қорытынды жұмысты сәтті қорғаған соң тыңдаушыларға бағдарламаны **80 академиялық сағат** көлемінде меңгергенін және сынып жетекшісінің кәсіби құзыреттерінің қалыптасқанын растайтын белгіленген үлгідегі **біліктілікті арттыру сертификаты (немесе куәлігі)** беріледі.

Бағалау жүйесінің рөлі

Ұсынылған бағалау жүйесі сынып жетекшілерінің кәсіби рефлексиясын дамытуға ықпал етеді, тәрбиелік жұмыстың заманауи тәсілдері мен практикалық құралдарын енгізуді ынталандырады, сондай-ақ білім алушыларды сүйемелдеудің сапасын және мектептегі тәрбиелік қызметтің тиімділігін арттыруға бағытталған.

Қорытынды жобаны бағалау критерийлері:

Критерийлер	Ең жоғары балл
Өзектілігі және кәсіби салаға сәйкестігі	10

Практикалық маңыздылығы және іске асырылу мүмкіндігі	10
Құрылымдық логикасы, толықтығы, нормативтік дұрыстығы	10
Әдістемелік сауаттылығы, үлгілерді (шаблондарды) қолдануы	10
Креативтілігі, педагогикалық икемділігі, бірегейлігі	10
Қорытынды балл	50 балл

Қосымша бағалау нысандары

Тыңдаушының портфолиосы (қалауы бойынша)

Портфолио оқу барысында әзірленген, сынып жетекшісінің қызметін көрсететін оқу-әдістемелік және практикалық материалдарды қамтуы мүмкін, соның ішінде:

сынып сағаттары мен тәрбиелік іс-шаралардың әдістемелік әзірлемелері;

профилактикалық, мәдени-демалыс және тәрбиелік іс-шаралардың сценарийлері;

сыныптың тәрбиелік жұмыс жоспарлары;

білім алушыларды сүйемелдеу және олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету материалдары;

ата-аналармен және әлеуметтік серіктестермен өзара іс-қимылға арналған әзірлемелер;

рефлексивті парақтар, аналитикалық материалдар және өзін-өзі бағалау нәтижелері.

Негізгі модульдер бойынша онлайн-тестілеу (1–4-модульдер)

Білім беру ұйымының шешімі бойынша өткізіледі және сынып жетекшісінің қызметіне қатысты теориялық негіздер мен практикалық құралдарды меңгеру деңгейін қосымша тексеруге бағытталған. Тестілеу тәрбиелік жұмыс, білім алушыларды сүйемелдеу, тәуекелдердің алдын алу және білім беру үдерісіне қатысушылармен өзара іс-қимыл мәселелерін қамтиды.

Қурсты аяқтау туралы сертификат

Бағдарламаның барлық модульдерін сәтті меңгерген, практикалық тапсырмаларды орындаған және қорытынды әдістемелік немесе практикалық-бағдарланған жұмысты қорғаған тыңдаушыларға беріледі. Сертификат сынып жетекшісінің кәсіби құзыреттерінің қалыптасқанын және тәрбиелік әрі ұйымдастырушылық қызметте заманауи тәсілдер мен практикалық құралдарды қолдануға дайындығын растайды.

Қамтамасыз етілетін қолдау және қайта бағалау шаралары:

1. Кеңес беру және сүйемелдеу:	Оқу материалын меңгеруде қиындықтарға тап болған тыңдаушылар келесі мүмкіндіктерге ие: тьютормен қосымша жеке онлайн-консультациялар алу; бейнематериалдарға, шаблондарға және презентацияларға қайтадан қол жеткізу; тапсырмаларды орындау және қорытынды жұмысты бағалау критерийлері бойынша түсініктемелер алу.
2. Тапсырмаларды орындау үшін қосымша уақыт беру:	Тыңдаушының өтініші немесе курс кураторының шешімі бойынша: жеке тапсырмаларды (мысалы, жоба, ЖББ, әдістемелік әзірleme) орындау мерзімін ұзарту (ең көбі 2 апта); ұйымдастырушының келісімі бойынша қорытынды қорғау немесе қайта тапсыру мерзімін кейінге ауыстыру.
3. Қорытынды жұмысты қайта бағалау:	Егер тыңдаушы қорытынды аттестациядан өтпесе (30 балдан төмен жинаса), ол келесі құқықтарға ие: жоба бойынша сарапшылардың ескертулерін ескеріп, қайта қорғауға; не балама тапсырманы орындауға (курс әдіскерімен келісу бойынша).
4. Жартылай қайта оқыту:	Айтарлықтай артта қалған жағдайда тыңдаушыға ұсынылады: жеке модульдер бойынша қайта оқыту (мысалы, тек 2 немесе 3 модуль); консультациялық сүйемелдеумен модуль тапсырмаларын қайта орындау.
5. Академиялық шегерім (кейінге қалдыру) рәсімдеу:	Ерекше жағдайларда (ауру, демалыс, отбасылық жағдайлар) тыңдаушы: курсты кейінгі топпен аяқтау үшін шегерім ала алады; өтілген модульдердің бір бөлігін сақтап (сағаттар есепке алынып), оқуды кейін жалғастыра алады.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау – біліктілікті арттыру бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде

алған білімдері мен дағдыларының тұрақтылығын әрі практикалық қолданысын қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және тыңдаушылардың курстан алған нәтижелерін нақты тәжірибеге енгізуіне бағдарланған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі элементтері:

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаттары:			
жаңа білімдер мен құралдарды жүзеге асыруда әдістемелік қолдау көрсету;	кәсіби қарым-қатын асты жалғастыру және тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау;	консультациялар, супервизия және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	педагогтің тәжірибесіне өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі қолдау форматтары:			
Жеке әдістемелік кеңес беру:		онлайн байланыс арқылы (электрондық пошта, мессенджерлер, LMS платформалары); ЖББ іске асыру, құжаттаманы жүргізу, ППҚҚ шеңберіндегі өзара әрекеттесу мәселелері бойынша қолдау; тыңдаушылардың педагогикалық әзірлемелерін енгізу бойынша сараптамалық ұсынымдар.	
Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар:		курс аяқталғаннан кейін 1–2 айдан соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылардың сәтті енгізген кейстерін талдау; білімді практикада қолдану кезінде туындаған күрделі сұрақтарға жауаптар беру.	
Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:		кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа (Telegram, WhatsApp, Google-топтар) қолжетімділік; шаблондармен, құжаттармен, сұраулармен және шешімдермен алмасу; горизонталды тәлімгерлікті ынталан дыру (peer-to-peer қолдау).	
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:		курс материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, шаблондарды, нұсқаулықтарды тұрақты жаңарту; жаңа әдебиет, жарияланымдар және іс-шаралар бойынша ұсыныстар.	
Қорытынды енгізуді ерікті супервизиялау:		өз бағдарламаларын диагностикалау және рефлексиялауға ерікті түрде қатысуға шақыру;	

	жеке білім беру маршруттарын іске асыруды сүйемелдеу; орталық әдіскерлерімен педагогикалық әсерлерді талдау.
Қолдау әдістері:	
жеке сұраныстарға жауаптар);	практика мен нәтижелерді талдау;
сауалнамалар, күнделіктер, талқылаулар;	топтық кейстер шешімі, материалдарды бірлесіп әзірлеу.
Ұзақтығы және форматы:	курс аяқталғаннан кейін 12 айға дейін; қашықтан, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруы бойынша.
Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін тәжірибеде қолдау сенімділігінің артуы;
	ЖББ , ЖОЖ дұрыс құжаттама формаларын тәжірибеге белсенді енгізу;
	кәсіби қоғамдастыққа және әдістемелік белсенділікке қатысудың артуы;
	рефлексияның пайда болуы, бастамашылдықтың және одан әрі оқуға дайындықтың өсу.

10.Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы.
<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000>
2. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>
3. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы № 31 «Білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіби стандарттарды бекіту туралы» бұйрығы.
<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/G25HP000031>
4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығы. <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>
5. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын және таңдау курстарын бекіту туралы» бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 23

қыркүйекте № 29767 болып тіркелген.

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029767>

6. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысы

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2300000249>

7. Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 «Түрлері мен типтері бойынша мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031>

8. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагогтің курсаралық қызметін қолдау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013395>

9. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ресми сайты (www.edu.gov.kz).

10. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 24 шілдедегі № 592 қаулысы «2024–2029 жылдарға арналған жасанды интеллектіні дамыту тұжырымдамасын бекіту туралы» <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2400000592>

Негізгі әдебиеттер

1.Бондаревская Е.В. Қазіргі мектептегі тәрбие: құндылықтар, мағыналар, тәжірибе. — Мәскеу: Академкнига, 2021.

2.Газман О.С., Иванов Д.А. Сынып жетекшілігі: тәрбиелік жұмысқа арналған заманауи тәсілдер. — Мәскеу: Просвещение, 2022.

3.Караковский В.А. Сынып пен мектептің тәрбиелік жүйесі. — Мәскеу: Педагогика, 2020.

4.Крылова Н.Б. Білім алушыларды қолдау және сүйемелдеу педагогикасы. — Мәскеу: Смысл, 2021.

5.Федорова М.А. Сынып жетекшісінің кәсіби қызметі: тәжірибе және талдау // *Педагогика*. — 2023. — № 2. — 45–52-бб.

6.Hattie J. Мұғалімдерге арналған көрнекі оқыту (*Visible Learning for Teachers*). — Лондон: Routledge, 2020.

7.Fullan M. Өзгерістер мәдениетіндегі көшбасшылық (*Leading in a Culture of Change*). — Нью-Йорк: Teachers College Press, 2021.

8.OECD. Білім алушылардың табысты болуы үшін әлеуметтік және эмоциялық дағдылар (*Social and Emotional Skills for Student Success*). — Париж: OECD Publishing, 2021.

9.UNESCO. Болашағымызды бірге қайта ойлау: білім беру үшін жаңа әлеуметтік келісімшарт (*Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*). — Париж: UNESCO Publishing, 2022.

10.Epstein J. Мектеп, отбасы және қоғам серіктестігі (*School, Family, and Community Partnerships*). — Нью-Йорк: Routledge, 2020.

Қосымша әдебиеттер

- 11.Абдрахманова Г.К. Сыныптағы тәрбиелік ортаны қалыптастыру // *Қазіргі білім беру*. — 2022. — № 4. — 30–36-бб.
- 12.Алексеева Л.Н. Сынып жетекшісінің ата-аналармен жұмысы: практикалық шешімдер. — Мәскеу: Учитель, 2021.
- 13.Иванова Т.В. Мектеп ортасындағы қақтығыстар мен буллингтің алдын алу // *Оқушыларды тәрбиелеу*. — 2023. — № 1. — 18–24-бб.
- 14.Никитина Е.С. Білім алушыларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу. — Мәскеу: Юрайт, 2020.
- 15.Смирнова О.А. Сынып жетекшісінің тәрбиелік жұмысындағы цифрлық құралдар // *Цифрлық мектеп*. — 2022. — № 3. — 41–47-бб.
- 16.Darling-Hammond L. Өзгерістер кезеңіндегі педагогтерді даярлау (*Preparing Educators for the Time of Change*). — Сан-Франциско: Jossey-Bass, 2021.
- 17.CASEL. Әлеуметтік және эмоциялық оқыту тұжырымдамасы (*Framework for Social and Emotional Learning*). — Чикаго: CASEL, 2020.
- 18.OECD. Инновациялық оқу ортасы (*Innovative Learning Environments*). — Париж: OECD Publishing, 2020.
- 19.UNESCO. Жаһандық азаматтыққа тәрбиелеу (*Global Citizenship Education*). — Париж: UNESCO Publishing, 2021.
- 20.Wentzel K., Ramani G. Мектеп контекстіндегі әлеуметтік ықпалдар жөніндегі анықтамалық (*Handbook of Social Influences in School Contexts*). — Нью-Йорк: Routledge, 2022.